

vsak dan razen sobot, nedel
in praznikov.
Izvenredno vsak dan razen sobot, nedel
in praznikov.
Izvenredno vsak dan razen sobot, nedel
in praznikov.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

CHICAGO 23, ILL., PONDELJEK, 2. DECEMBRA (DEC. 2), 1946 Subscription \$6.00 Yearly STEV.—NUMBER 233

Prosveta zavrnil apel Lewisovih odvetnikov

Obravnava pred federalnim sodiščem prekinjena. Kompanije zahtevajo kaznovanje stavarjev. Truman naj poseže v konflikt

Washington, D. C., 30. nov. — Prosveta, ki jo vodi John L. Lewis, je pred federalnim sodiščem v New Yorku zahtevala, da se obravnava prekinja. Kompanije, ki so se združile v Unijo rudarjev, so zahtevale, da se obravnava nadaljuje. Truman je dejal, da ne bo posegel v konflikt med kompanijami in Unijo rudarjev. Prosveta je dejala, da ne bo zapustila sodišča, dokler ne bo dosegla svojih ciljev. Truman je dejal, da ne bo posegel v konflikt med kompanijami in Unijo rudarjev. Prosveta je dejala, da ne bo zapustila sodišča, dokler ne bo dosegla svojih ciljev.

Senator Knowland, republikanec iz Californije, je pozval predsednika Trumana, naj se posluži svoje oblasti in stori korake za končanje rudarske stavke. Prvi korak naj bi bil apel na stavarje, naj se vrnejo na delo v 48 urah. Drugi naj bi bil apel za prostovoljce, ki naj bi se javili za delo v premogovnikih pod nadzorstvom vojaških inženirjev. Knowland je opozoril Trumana, da rudarska stavka ogroža ekonomsko življenje in blaginjo ameriškega ljudstva. Noben posameznik ali grupa nimata take pravice. Naša vlada mora storiti potrebne korake v kritični situaciji, ki je nastala zaradi rudarske stavke. Predsednik Truman naj se obrne direktno na ljudstvo in mu pojasni situacijo. Uverjen sem, da mu bo ljudstvo dalo vso oporo.

Rusija za prijateljestvo z Ameriko
Izjava sina pokojnega predsednika Roosevelta
Moskva, 30. nov. — Elliot Roosevelt, sin pokojnega predsednika, je dejal, da se je popolnoma uveril, odkar je v Moskvi, da je rusko ljudstvo za prijateljstvo z Ameriko in proti vojni. On je v Rusiji že 16 dni.

"Rusko ljudstvo ne želi samo miru, temveč veruje v mir," je dejal. "Ono ne vidi nobenega vzroka za kavsanje med Rusijo in Ameriko. Uverjeno je, da lahko ekonomska sistema Rusije in Amerike, čeprav se razlikujeta, obstojata drug poleg drugega. Rusko ljudstvo še vedno časti

Francoska vlada preklicala nena povedano vojno v Indokini
Pariz, 30. nov. — Francoska vlada je preklicala nena povedano vojno v Indokini, v kateri so zavojevalne enote regularne armade in tujske legije ter domačini. Vojna traja že več tednov na poljih riža in v močvirjih.

Odločitev je padla na vzhodni strani Indokine, preden je vlada premijera Georges Bidaulta resignirala. Socialist Marius Moutet, minister za kolonije, je zahteval resignacijo admiral Thierryja D'Argenneja, vojaškega guvernerja Indokine. Njega naj bi nasledil civilni administrator.

Levičarski elementi so obdolžili admiral, da je kršil provizije dogovora, ki je bil sklenjen z upravo domačinov, katere načelnik je Ho Čiminh. Očitno mu, da je on odgovoren za krvave bitke pri Haiphongu in Langsonu, v katerih je bilo več francoskih vojakov ubitih in ranjenih. Moutet je v imenu francoske vlade podpisal dogovor s Čiminhom. Člani vlade so dali ukaz

Domače vesti

Smrt matere

Pittsburgh, Pa.—Mary Butkovec je prejela vest iz starega kraja, da je v vasi Petelinje pri St. Petru na Krasu umrla njena mati Marija Dekleva, stara 85 let. Poleg nje zapušča v Ameriki dva sinova, v Alaski brata, v starem kraju pa tri sinove in hčer.

Monessen, Pa.—Paul Knaus je prejel pismo iz starega kraja, da je v St. Rupertu na Dolenjskem umrla njegova mati Frances Knaus, stara 70 let. Bila je članica (svoječasno?—ured.) društva 505 SNPJ. Tukaj zapušča dva sinova in hčer, v starem kraju pa tudi več svojcev.

Rojenice

Pittsburg, Kans.—Pri družini Charles Kline so se oglasile rojenice in pustile krepkega sinčka. Mati je hči družine John Pečar. Ker sta oba starša člana društva 9 SNPJ, je pričakovati, da vpišeta tudi sinčka.

Is Clevelanda

Cleveland.—V bolnišnici Charity se nahaja Frances Kapel iz Euclida. Srečno je prestala težko operacijo.—Operaciji na slepiču se je moral podvreči Stanley Peklay, sin družine Jack Peklay iz Euclida, ki se nahaja v bolnišnici Glenview.—Poročila sta se Bernard Kraft in Dorothy Sever iz Collinwooda, prav tako Bernard Zalar in Virginia Perusek. Ženin je doma iz Johnstowna, Pa., sin družine Frank Zalar.—V bolnišnici St. Alexis se nahaja Joe Mah, ki je prestal operacijo. — Pri družini Frank Blatnik so se oglasile rojenice in pustile dvojčki.

Portugalska vlada revidirala stališče

Lizbona, Portugalska, 30. nov. — Vlada je revidirala stališče napram vodilni stranki opozicije. Preklicala je odredbo, ki je prepovedovala tej stranki sklicavanje javnih shodov.

mojega pokojnega očeta. Celo premier Stalin je izjavil, da bi bil razplet dogodkov drugačen, ako bi moj oče danes živel. Vsi problemi bi se lahko rešili. Očitno je, da mir na svetu je mogoč le na podlagi prijateljstva in kooperacije med Ameriko in Rusijo, ki sta glavni sili na svetu."

Elliot je zanimal poročila, da je kritiziral ameriško zunanjo politiko napram Rusiji. Politike se je dotaknil le v diskuzijah na sestanku z ameriškim časnikarjem v Moskvi.

ČLANI VLADE PREMIERJA BIDAULTA RESIGNIRALI

Francoska komunistična stranka skuša dobiti oblast

THOREZ NAZNANIL KANDIDATURO

Pariz, 30. nov. — Vlada premijera Georges Bidaulta, voditelja republikanske (katoliške) stranke, je resignirala, da uglaadi pot formiranju medčasne vlade, ki naj bi bila na krmilu do januarja prihodnjega leta. V januarju se bodo sestali člani nove skupščine v svojem zasedanju. Takrat bo izvoljen predsednik četrte francoske republike, ki bo imenoval premijera in mu poveril sestavo trajne vlade.

Komunistična stranka, največja v Franciji, je začela kampanjo za oblast. Posluževala se bo legalnih in ustavnih sredstev za doseg svojega cilja, ne revolucije. Njeni voditelji so apelirali na ljudstvo za enotnost in podpiranje svojega programa, da se vzpostavi blaginja in omogoči stabilizacija denarstva in ekonomije.

Izgleda, da bo program komunistične stranke dobil oporo pri večini Francozov. Program je orisal Marcel Cachin, besednik stranke inčasni predsednik skupščine. Prej je bil odobren na seji članov izvršnega odbora stranke.

Koalicjska vlada premijera Bidaulta je bila na krmilu pet mesecev. Nova medčasna vlada bo formirana prihodnje sredo. Kot kandidat za premijera se je prijavil Maurice Thorez, vodja komunistične stranke.

Komunistična stranka je naslovila nov apel voditeljem socialistične stranke, naj se izrečejo za sklicanje konference, na kateri naj bi se vršile diskuzije o skupnem programu. Apel naglašja, da je konferenca potrebna. V imenu komunistične stranke ga je podpisal tajnik Jacques Duclos.

Leon Blum, vodja socialistične stranke, je dejal, da si nobena francoska politična stranka ne more prisvajati vodstva vlade. To velja tudi za komunistično, čeprav je največja v deželi. Upanje je vseeno, da bodo socialisti kooperirali s komunisti.

Zadnja britska ponudba Egiptu

London, 30. nov. — Velika Britanija je stavila zadnjo ponudbo egiptski vladi glede revizijske pogodbe, ki je bila sklenjena l. 1936. Ako se bodo pogajanja izjalovila, bodo britske čete ostale v Egiptu. Člani egiptškega parlamenta so izrekli zaupnico vladi premijera Ismaila Sidkiya, ki se pogaja z Veliko Britanijo. Člani opozicije so se vzdržali glasovanja o zaupnici.

Ruski komentar rudarski stavki

Moskva, 30. nov. — V. Ljnet, ruski ekonomski veščak, je komentiral rudarsko stavko v Ameriki. Dejal je, da imajo stavarji simpatije pri večini ameriškega ljudstva. Stavka je nova manifestacija naraščajoče napetosti med delavskimi skupinami in kapitalisti v Ameriki.

Naznanilo o obnovi bitk na Javi

Batavia, Java, 30. nov. — Vlada Indonezije je naznanila obnovo bitk na vseh frontah tega otoka.

Nemška delegacija v Londonu

Schumacher proti razkosanju Nemčije

London, 30. nov. — Delegacija petih članov nemške stranke socialnih demokratov je dospela v London, kjer se bo mudila devet dni in imela važne razgovore s člani britske delavske vlade. Načelnik delegacije je Kurt Schumacher, vodja te stranke.

Schumacher se je sestal z britskimi, ameriški, ruskimi in francoskimi časnikarji v glavnem stanu britske delavske stranke. Govoril je kot tožilec in obsojal zavezniško politiko v Nemčiji ter organizacijo Združenih narodov. Časnikarje je opozoril, da nacionalizem spet dviga glavo v Nemčiji.

Nobene obdolžitve ni izrekel proti svojim rojakom zaradi dogodkov v Nemčiji v zadnjih 14 letih. Izjavil je, da bo njegova stranka vodila odločno opozicijo proti razkosanju Nemčije. Borila se bo proti odstopu vsake peči zemlje.

Časnikarji so pozvali Schumacherja, naj komentira začetnje nove nemške meje na vzhodu. Nemške pokrajine na vzhodu so prišle pod kontrolo Poljske in Rusije. Schumacher je opozoril časnikarje na deklaracijo ameriškega državnega tajnika Byrnesa, da je vzhodna nemška meja začasna. On se je izrekel tudi proti ločitvi Avstrije od Nemčije. Krivdo za demoralizacijo Nemcev je zvrnil na zaveznike.

Byrnes zavrnil obdolžitve o zaroti

New York, 30. nov. — Državni tajnik Byrnes je zavrnil obdolžitve, da je bila obstrelitev ukrajinskega delegata Gregorija Stadnika v neki newyorški trgovini premišljena zarota. Obdolžitev je izrekel Dimitrij Z. Manuilsky, ukrajinski zunanji minister.

Podaljšanje delovnega tedna v Franciji

Pariz, 30. nov. — Jean Monnet, direktor posebne komisije, ki je sestavila načrt glede podaljšanja delovnega tedna na 48 ur, je dejal, da so voditelji unij odobrili načrt. Cilj je pospešitev izvajanja programa, da se poveča produkcija in Francija postavi na trdno ekonomsko podlago. Za osem ur dodatnega dela bodo delavci prejeli plačo in pol

TITO ODREDIL OJAČANJE VOJAŠKIH POSADK V BLIŽINI GRŠKE MEJE

Atene, Grčija, 30. nov. — Grški zunanji urad je naznanil, da je maršal Tito, predsednik jugoslovanske vlade, obvestil grškega poslanika v Beogradu, da je odredil ojačanje vojaških posadk v krajih ob grški meji, da ustavi beg Grkov preko meje. Ti beže iz severovzhodni strani Edesse. Bitke se nadaljujejo na ozemlju pri Sereu in Kavali.

Vladne čete so bile ojačane v zadnjih dneh. Tam pomagajo tudi bojna letala z bombardiranjem pozicij grških levičarjev. Operacije so se raztegnile na ozemlje pri Skranotju, ki leži le nekaj milj od jugoslovanske meje.

Joseph C. Goodwin, dopisnik ameriške časniške agenture Associated Press, pravi, da grški "komunisti" kontrolirajo skoro vso zapadno Makedonijo. Atenska vlada trdi, da "komunisti" dobivajo pomoč iz Jugoslavije, Bolgarije in Albanije. Premier Konstantin Tsaldaris je odletel v New York, kjer bo predložil pritožbo organizaciji Združenih narodov.

Istanbul, Turčija, 30. nov. — Premier Recep Peker in vojni minister Cahit Toydemir sta dospela v to mesto na poti v Tracijo. Obakala bosta turške vojaške posadke v bližini grške meje.

Debata o razorožitvi na seji skupščine

Rusija se izrekla za sistem mednarodne inspekcije. Zunanji ministri štirih velesil se sporazumeli o rešitvi tržaškega problema

Lake Success, N. Y., 30. nov. — Debata o splošni razorožitvi se je pričela na seji skupščine Združenih narodov v atmosferi optimizma, ko je sovjetska Rusija v načelu pristala na predlog mednarodne inspekcije. Ruski zunanji minister Molotov je revidiral svoje stališče. V svojem govoru pred člani političnega in zaščitnega odbora je omenil nedavno Stalinovo izjavo, da je stroga mednarodna kontrola atomskega orožja potrebna.

Molotov je predlagal, naj varnostni svet Združenih narodov ustanovi dve komisiji. V območje ene naj bi prišla oblast inspekcije atomskega orožja, v območje druge pa inspekcija splošne razorožitve.

"Kontrola atomske energije in prepoved uporabe atomskega orožja morata biti bistveni del razorožitvenega programa," je dejal. "Tekmo v oboroževanju, ki je v teku, je treba takoj ustaviti. Znižati se mora tudi breme vzdrževanja oboroženih sil na kopnem, morju in v zraku."

Deklaracija ruskega zunanjega ministra je presenetila člane ameriške, britske in drugih delegacij. Prej so izražali bojazen, da bo načrt glede razorožitve zavrnjen zaradi ruske opozicije proti inspekciji.

O razorožitvi so govorili delegati Rusije, Francije, Velike Britanije, Kanade in Avstralije. Britski delegat Hartley Shawcross je pozdravil sovjetsko gesto, zaeno pa je naglasil, da mora biti razorožitev realna, ne samo poteza, ki v bistvu ne bi pomenila varnosti. Izrazil je zadovoljstvo z deklaracijo ruskega zunanjega ministra. Ta je dokaz, da mogočna Sovjetska unija ne bo vodila opozicije proti sistemu mednarodne inspekcije.

Upanje je, da bo prišlo do kompromisa med zunanjimi ministri štirih velesil o svobodni plovi na reki Donavi. Podlaga kompromisu in sporazumu je sprejetja načela o svobodni plovi. Vprašanje je še, ali bodo zadnje provizije vključene v mirovne pogodbe za Rumunijo, Bolgarijo in Ogrsko. Zunanji ministri so se sporazumeli glede sklicanja mednarodne konference, ki naj bi ustanovila administracijo o evakuaciji ruskih čet iz Nemčije. Ta so prvo znamenje o reviziji ruske politike napram Nemčiji. Poročila o evakuaciji prihajajo iz ameriških in nemških virov.

Iz krajev ob rusko-britski coni so se ruske čete že umaknile. Nemci lahko prihajajo v obe coni brez ovir. Devet ruskih divizij je zapustilo provinco Thuringijo v zadnjih dneh. Besednik sovjetske vlade je potrdil vest, da bodo Rusi ustanovili pet separatnih držav v svoji okupacijski coni. Med temi je del Pomeranije, ki je pod poljsko vojaško kontrolo.

Moskva, 30. nov. — Četrta odredba glede demobilizacije ruskih oboroženih sil je bila pravkar izdana. Naznanilo je bilo objavljeno po prihodu prvega kontingenta ruskih čet iz Nemčije v Moskvu.

Kontingent vključuje vojake, ki so bili udeleženi v borbi za posest Berlina. Ogromna množica se je zbrala na železniški postaji v Moskvi, ko je vlak pripeljal vojake iz Nemčije.

Odredba o demobilizaciji velja za starejše vojake in častnike. Izdalo jo je predsedstvo vrhovnega sovjeta (parlamenta). Rusija potrebuje delovno silo za ekonomsko rekonstrukcijo. To je glavni vzrok demobilizacije.

tracijski ustroj v soglasju načela svobodne plovi.

Molotov je predlagal sprejetje načela, "da mora biti plova na Dunavi svobodna, odprta vsem državljanom in parnikom vseh držav na bazi enakopravnosti v mejah običajnih trgovinskih odnosov." Ameriški državni tajnik Byrnes, britski zunanji minister Bevin in Maurice Couve de Murville, namestnik francoskega zunanjega ministra, so izjavili, da se strinjajo s predlogom. Mnenje prevladuje, da je predlog odprl pot do spoznanja o mirovnih pogodbah za poražene države.

Člani sveta zunanjih ministrov so se prej sporazumeli glede rešitve tržaškega problema. Sporazum se nanaša na odpoklic zavezniških okupacijskih čet, razpis volitev in ustanovitev začasnih vlade. Dosego sporazuma so omogočili razgovori na privatni seji med ruskim zunanjim ministrom Molotovom in ameriškim tajnikom Byrnesom. Seja se je vršila v hotelu Waldorf-Astoria.

Prvi sporazum se tiče odpoklica okupacijskih čet iz Trsta in okolice. Ako governer Trsta ugotovi možnost vzdrževanja mira in reda brez pomoči okupacijskih sil, naj bi se te umaknile v teku 90 dni. V tej dobi naj bi se številni ameriški, britski in jugoslovanski vojaki omejili na 15,000.

Governorja naj bi imenoval varnostni svet Združenih narodov izmed tržaških prebivalcev po posvetovanjih z reprezentanti Jugoslavije in Italije.

Volitve v Trstu in okolici naj bi bile razpisane štiri mesece po ustoličenju governorja. Metode naj bi določil governor po posvetovanjih s člani vladnega sveta.

Ruske čete odhajajo iz Nemčije

Sovjetska vlada odredila demobilizacijo

Berlin, 30. nov. — Poročila govorijo o evakuaciji ruskih čet iz Nemčije. Ta so prvo znamenje o reviziji ruske politike napram Nemčiji. Poročila o evakuaciji prihajajo iz ameriških in nemških virov.

Iz krajev ob rusko-britski coni so se ruske čete že umaknile. Nemci lahko prihajajo v obe coni brez ovir. Devet ruskih divizij je zapustilo provinco Thuringijo v zadnjih dneh. Besednik sovjetske vlade je potrdil vest, da bodo Rusi ustanovili pet separatnih držav v svoji okupacijski coni. Med temi je del Pomeranije, ki je pod poljsko vojaško kontrolo.

Moskva, 30. nov. — Četrta odredba glede demobilizacije ruskih oboroženih sil je bila pravkar izdana. Naznanilo je bilo objavljeno po prihodu prvega kontingenta ruskih čet iz Nemčije v Moskvu.

Kontingent vključuje vojake, ki so bili udeleženi v borbi za posest Berlina. Ogromna množica se je zbrala na železniški postaji v Moskvi, ko je vlak pripeljal vojake iz Nemčije.

Odredba o demobilizaciji velja za starejše vojake in častnike. Izdalo jo je predsedstvo vrhovnega sovjeta (parlamenta). Rusija potrebuje delovno silo za ekonomsko rekonstrukcijo. To je glavni vzrok demobilizacije.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00
na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrti let; za Chicago in okolice
Cook Co. \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inosestanstvo \$9.00.Subscription rates: for the United States (except Chicago) and
Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenaročenih
člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti,
drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil
poštno.Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications
and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts,
such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only
when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

"Demokratiziranje" Nemčije

V tej deželi, kakor tudi v Angliji, Franciji in Rusiji je bilo izgo-
vorjenih in napisanih že milijone besed o potrebi popolne spre-
obnitve, prevzgoje in demokratizacije nemškega naroda. Podani
so bili že vsakojaki načrti, priporočila, predlogi, sugestije in kaj
vemo še vse za dosego tega cilja. Sem pa tam je kdo sugestiral,
da se bodo morali demokratizirati, spreobrniti in prevzgojiti Nemci
sami, kajti le to bo držalo; za dosego tega je treba posaditi na od-
govorna mesta in sodelovati z njimi one Nemce, ki imajo te kvalifi-
kacije in ki hočejo izvajati ta program prevzgoje in demokrati-
zacije. Če bi to hoteli storiti od zunaj in Nemcem vse te zaželjene
politične in kulturne lastnosti vsiliti po grlu, bi s tem ničesar ne
dosegli, marveč bi le varali sami sebe.

Ampak ljudje s takimi sugestijami so bili zelo redki; pretežna
večina "učenihi ljudi"—profesorjev, žurnalistov, odvetnikov in
drugih—je argumentirala v debatah, forumih, knjigah in člankih,
da moramo to misijo prevzeti "mi, ki smo demokratični" (Ame-
rika), organizirati dovolj številni kader "vzgojevalcev" in jih
poslati v Nemčijo, da spredeni in inferiornim Nemcem odprejo
glave in jim jih napolnijo—z demokratično in civilizacijsko, če ne
drugače tudi z debelo palico.

Tega "nonsensa" je bilo do zadnjega časa toliko po radiu in
tisku, da je človeka kar glava bolela. Ta "nonsense" je bil v veliki
meri povsem hipokritičen, prežet z buržvazno nadutostjo in do-
mišljavostjo. Dežela, ki tako slabo skrbi za šolstvo kot je to v
pretežni meri resnica v Ameriki, kar kljub vsemu bogastvu to-
talna nepismenost še vedno znaša blizu 10%, kjer je učiteljstvo
posebno po deželi izredno slabo plačano—slabše kot navadni dni-
narji; dežela, ki tako zelo boleha na "jimcorowizmu", "politaxar-
stvu"; dežela, kjer je glavna "duševna" hrana milijonskim ma-
sam "yellow" žurnalizem in "funnies"; dežela, kjer je politična
nepismenost na stopnji demokratske in republikanske stranke, za
"kulturne" dobrine pa se naslanjamo na Hollywood—taka dežela
se sicer lahko ponaša s svojim ogromnim industrijskim in trgov-
skim aparatom, toda je bolj slaba politična učiteljica komurkoli.
Na industrijskem polju—da, na političnem in prosvetnem—bolsi
slabo.

Nič se torej ne čudimo, ko čitamo ali slišimo o veliki dekadenci
okupacijskih oblasti v Nemčiji. In to ne samo s strani ameriške
okupacijske armade in civilne oblasti, marveč tudi angleških,
francoskih in ruskih. Kot poroča Frederick Kuh v Chicago Sunu,
so zmagovalci prokleto slab učitelj premagancev. Sredi razru-
šenega Berlina, kjer človeka spremljajo na slehernem koraku
največja beda in pomanjkanje in same razvaline, pod katerimi
živi čez dva milijona stvarstev božjih in se pokore za svoje grehe,
ker so naselili Hitlerju in ga mnogi častili kot boga, sredi teh člo-
veških in fizičnih razvalin zavezniški okupatorji uganjajo enake
ali pa še večje orgije kot so jih uganjali naciji v podjarmljenih
deželah. Toda dajmo besedo Kubu, ki piše iz Berlina:

"Ameriški, angleški, francoski in ruski uradniki, civilni in vo-
jaški, dandanes žive v Berlinu kot je v antičnem Rimu živel Bor-
gia, ali pa angleški podkralj iz viktorske dobe v Delhiju (Indija).
Skoraj vse zavezniške avtoritete in tudi novinarji (kar je zame
dvojni udarec) se valjajo v neverjetnem razkošju. Nekaj ameri-
ških reporterjev kar odprto priznavajo, da žive kot sahibi (lordi)
v Pooni (Indija).

"Razume se, da so zastopniki zavezniškov, pa bili v civilni ali
vojaški obleki, upravičeni, da žive v tako snažnih, zdravih in ugod-
nih razmerah kot je to v skladu z dostojnostjo. Toda kadar po-
edini Američani žive v berlinskih palačah, ki obsegajo tudi do 22
sob, kadar je sleherni njihovo kosilo podobno divjaškemu festi-
valu, kadar se služinčad kosa, kako bi ustregla sleherni njihovi
kaprici, tedaj izgine vsaka meja dostojnosti.

"Vzelo bi več prostora kot ga imam na razpolago, ako bi hotel
opisati čezmerno razkošno zavezniških naselbin v Berlinu. Toda
ako se spomnite razuzdanosti princa iz romana "Tisoč in ene no-
či" ter tisto sliko pomnožite s tisoč, si boste lahko sami predočili
sliko te razkošnosti.

"Kontrast vsega tega orgijskega mastenja in napajanja in ba-
ronskih palač so berlinske razvaline, ki jih obdajajo. Da pridemo
v Nemčijo kot zmagovalci, je bila naša sreča. Toda da tisoče za-
vezniških državljancev v Berlinu izrablja to zmago na tak način,
to je pa produkt njih lastne degeneracije. Ali so pozabili na mi-
ljone trupel, preko katerih je bila napravljena (toda ne tapeci-
rana) pot v Berlin?

Marsikdo se bo spraševal, kakšne posledice mora imeti ta špek-
taket na poražene in sestradane Nemce. Odgovor, da so se Nemci
prav tako nesramno in še bolj brutalno obnašali v okupiranih za-
vezniških mestih, je sicer resničen, toda povsem zgrešen. Naš na-
men ni bil nikdar, da bi prekosili nacije v svinjštavo. Da-li je ta
špektakel slab za Nemce, je za nekatero morda odprto vprašanje,
ne pa za druge. Sigurno ni to nekaj, kar razumemo kot—"pre-
izrabzba".

"Kar je za nas direktnega pomena, je to, kakšne zle posledice
more imeti tak način življenja v takih okoliščinah na ameriške in
druge zavezniške državljane same v Berlinu. Med mastenjem z
delikatami se sem pa tam kdo privatno sicer izrazi, da ga je
sram tega žrenja sredi take anizije.

Tako Frederick Kuh o tem orgijskem življenju, ki so si ga
ustvarili moralno propadli oficirji in civilni uradniki "zmagoval-
cev" sredi berlinskih razvalin in bede in siromaštva in obupa.
Sigurno je, da s tako moralno propadlostjo in degeneracijo ni mo-
goče "preobraziti" niti svinje, še manj pa "demokratizirati" kak-
šnega ljudstva. In kot pravi Kuh, so se vrgli v naročje teh orgij-
skih naslad vsi zavezniški v Berlinu—poleg Američanov tudi An-

GLAS IZ JOHNSTOWNA

Johnstown, Pa. — "Kaj da te
ni nič več na spregled?" me
vpraša eden ali drug moj zna-
nec. Well, bolezen marsikoga
priklene na dom in tudi meni ni
bilo prizanešeno; skoro celo leto
sem trpel, vseeno sem se ukvar-
jal z delom v kolikor sem mogel
zmagovati, meseca oktobra pa
sem moral pustiti vsako delo in
prebiti največ v postelji silne že-
ločne bolečine in revmatizem
po rokah in nogah. Že me je
pritiralo do misli, da bi se prese-
lil v večna lovišča. Končno pa
se je le preobrnilo in revmatiz-
em je že skoraj odšel k vragu,
tako da se me le še malo drži;
tudi kakih 25 funtov teže sem
odložil in sedaj se mi zdi, da ve-
liko lažje hodim. In tako z ve-
seljem naznanjam vsem mojim
kolegom in prijateljem, da ne bo
še nič s programom za parado in
manifestacijo pri moji selitvi v
večna lovišča! Tako me drži,
da bi to odložil še za deset ali
pa dvanajst let, pa če vam je
prav ali ne!

Odkar je vojna prenehala, je
bilo porok na koše, kar znači, da
bo obilen pridelek mladine, in
ko bo ta nova generacija odrasla,
bo dosti "kanonen futra" za bo-
dočo vojno, ki bo gotovo sledila,
ako se ljudstvo ne spametuje in
prepreči nakane vojnim hujška-
čem, ki v monopolističnem časo-
pisju v Ameriki in v Angliji pi-
šejo laži in izmišljotine, samo
da služi njih propagandi! Nič
jim ni sveto in v te namene se
poslužujejo tudi raznih verskih
sekt, da ljudje po radiju poslu-
šajo dolgovčne pridige in raz-
ne druge navlake, samo da ljud-
stvo ne bi začelo razmišljati o
svojem položaju. Kdor bi si pa
upal ljudstvu pojasniti, kar
mu bi koristilo, tega se proglasi
za "komunisto", čeprav ni nikdar
bil. Ampak vse to ne bo nič po-
magalo. "Eppur si muove!" je
rekel Galileo.

Kakor povsod, so tudi pri nas
avtomobilske nesreče vedno na
dnevnom redu; skoro ni dneva,
da bi se kaj ne pripetilo. Dasi
ni pri nas veliko mesto kot so
druga, kljub vedno strožjim pro-
metnim postavam, se položaj nič
ne izboljšuje. Največ teh ne-
sreč povzročijo mladi ljudje, ki
kar na slepo drvijo s svojimi vo-
zili, zlasti kadar vozijo kake vo-
je mlade spremljevalke. Zaradi
take neprevidezosti je postal žr-
tev tudi moj prijatelj izza mla-
dih let Frank Slabe, ko se je
zvečer vračal z družbene seje
društva šte. 16 ABZ, katerega
član je bil nepretrgoma 46 let,
kateri tudi član društva Adrije
šte. 3 SNPJ skoro od začetka.

Vse to dolgo dobo je služil
vedno v kakem odboru. Nesreča
se je pripetila na križišču, kjer
je hotel vstopiti na poulično.
Neprevidezni motorist se je za-
letel vanj ter ga vlekel pod seboj
kakih 40 čevljev daleč (tako mi
je bilo povedano), mu zlomil ro-
ko, nogo, rebra in pobil po glavi.
Vendar je živel še kakih 48
ur v bolnišnici.

Pokojni Frank se je rodil 1876
v Cerknici. Že v otroški dobi je
začel trdno delati, da vsaj malo
razbremeni skrbi za obstanek
svojim roditeljem. V Ameriko
se je naselil okrog leta 1900. In
ves ta čas živel v Johnstownu,
Pa. Zaposlen je bil vedno v
majni in pred 13 leti je moral
vsled premogarske nadehe pre-
nehati z delom. Po tej dobi so
zanj skrbeli njegovi pridni sino-
vi in hčere. Soproga Ana mu je
umrla še leta 1938. Poleg teh
zapuščala brata Antona Slabeta, ki
je pomožni urednik pri Prosveti,
ter sestro Heleno (Zadel) Volk.
Oba sta dobro poznana v Chi-
cagu. Štiri izmed petih hčera in
en sin so poročeni, le starejši
sin John in hči Annie sta ostala
na domu in mu stregla. Kljub
težkemu delu in skrbi, je vzgojil
vzorno družino, ki se zaveda, da
so otroci slovenskega trpina in
člani naših društev.

Njegov pogreb je bil narav-

nost veličasten. Pokojnik je bil
na široko poznan kot mrljuben
tovariš vsakemu. Vedno je rad
pomagal vsakemu po svoji moči
in najbrž bi še lahko živel kakih
deset let v oskrbi svojih otrok,
zlasti Johna in Anice. Tako je
dokončal v starosti 70 let zopet
en pionir svojo trnjevo pot v na-
ši naselbini, katere je le še ske-
let nekdanjega upalnega živ-
ljenja. Blag mu spomin!

Ni moj namen, da bi komur
koli krátil pravice v njegovem
biznisu, ali gotov sem, da bo
marsikdo priznal, da se pri po-
grebih poraja vedno večja potra-
ta denarja, ki sega pri nekaterih
že kar v tisočake! Nič nena-
vadnega ni, da se potroši za sa-
me vence samo v enem slučaju
do \$500. Vsakdo hoče prekositi
drugega. Sicer je to lep izraz
sojalja družini pokojnega. Tu-
di kuverte za maše so se začele
porajati v zelo veliki množini.
Te vrste biznis gre izredno v
klasje, kajti—"ker je oni dal, mo-
ram pa še jaz," pa čeprav ne da
piškavega oreha za stvar. Tudi
to gre pri posameznih slučajih v
težke stotake. Ta razvada ni
samo pri nas, pač pa po vseh na-
ših naselbinah.

Dobro vedo, da je bil ta de-
nar darovan iz rok, ki opravlja-
jo težko delo za svoj obstanek,
(najbrž se nahaja v stari domo-
vini mnogo sorodnikov teh da-
režljivih rok, ki nimajo skorjice
kruha niti strehe nad seboj,
mного otrok ki nimajo več stari-
šev itd.), sem začel razmišljati,
ali bi ne bilo koristnejše take da-
rove obrniti našim sirotam tam
preko morja v počastitev pokoj-
nika? Prepričan sem, da vsi ti-
si, ki so uverjeni v obstoj ne-
bes, bi bili od samega Jehove po-
hvaljeni za usmiljenost in člo-
vekoljubje. Ne verjamem pa, da
bo Bog dajal kake odpustke za
darove vencev in maš, ker venci
ovenejo v par dneh, a maše pa
že splahnejo, ko hitro minejo.
Tako je moje mišljenje in zalo-
bom dal \$5 za otroško bolnišnico
v Sloveniji namesto venca. Pre-
pričan sem, da bi moj umrl pri-
jatelj Frank Slabe to zelo odo-
braval.

S tem ne želim žaliti verski
čut nikomur, kajti pošena po-
božnost je tudi življenost, a žal,
da se pod njo skriva mnogo hi-
navščine, s katero se okoristijo
ob takih prilikah.

A. Vidrič.

O RUDARSKI STAVKI

Carlville, Ill. — Nekoliko o
poteku premogarske stavke, ki
je zajela vse premogovnike po
Ameriki, razen trtega premoga
v zapadni Pennsylvaniji, kjer
imajo drugačno pogodbo z ru-
darsko unijo UMW, ki je v vel-
javi do 1. maja 1947.

Kakor je vsem znano, smo v
Illinoisu razcepjeni v dva tabo-
ra. Distrikt 12 UMW of America,
ki šteje okrog 23,000 članov, in
Progressivna rudarska unija, ka-
tera šteje 18,000 premogarjev.

Torej rudarji UMW so nehali
z delom 20. novembra, ampak s
simpatičnega stališča se je priče-
la razvijati stavka tudi med ru-
darji Progressivne rudarske uni-
je. V tukajšnji bližnji naselbini
Gillespie lastuje družba Super-
ior Coal Co. štiri velike premo-
govnike, v katerih je usposlenih
okrog 2,000 premogarjev, druga
pa je Liberty Coal Co., pri kateri
sem usposlen tudi jaz. Za to
družbo nas dela okrog 200 pre-
mogarjev, kateri smo se vsi po-
dali na stavko iz simpatije proti
injunkciji, ki je naperjena proti
Johnu Lewisu.

Kako bo vse to izpadlo, je še
velika uganka. John Lewis se
sklicuje, da je on v pravem, ena-
ko notranji tajnik federalne vla-
de Krug, ki upravlja premogovo-
no in oljno industrijo. Kaj se
bo iz tega izcinilo, se bo mogoče
pokazalo že 25. nov., ko bodo
pritirali Lewisa pred federalne-
ga sodnika, kateri bo odločil kdo
ima prav in kdo bo trpel vse te
posledice. Proti Lewisu je že

gleži, Francozi in Rusi. Ceno za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

gresna preiskava.

za to perverzno bo lahko zopet

bi bila v Berlinu potrebna kon-

Vesti iz nove, prerrojene Slovenije in Jugoslavije

edenski pregled iz Slovenije

(Od našega stalnega dopisnika.)

(Nadaljevanje)

Mladinska proga Brčko-Banovići izročena prometu

Izgradnja proge, ki veže Brčko in Banovići v dolžini 90 km, so jugoslovanski mladinci izročili našim narodom in vsej svetu, kaj zmore naša mladina s svojimi rokami, s svojim umom in svojo požrtvovalnostjo. Mladinci so vili s tem glavnim delom našim narodom, da bodo gradili svoj dom, navdušenjem so mladinci pomagali za seboj mnoge strokovnjake, ki so spoznali neizčrpane mladinske sile. Manifestacija finiša na streljanišču v celju je bila popolna. Mladinska proga je bila "čudež", v njej mnogi niso hoteli verovati. V stari Jugoslaviji so gradili železnice takole: Proga Velebita 85 km 38 mesecev, proga Kragujevac 56 km 32 mesecev, Požarevac-Kučevo 61 km 48 mesecev, proga Glavica-Peč 41 km 39 mesecev itd. Mladinska proga pa je bila zgrajena v 6 mesecih. Delo na izgradnji pa s tem ni ustavljeno, je nova obveza v izgradnji daljša te proge do Sarajeva.

Stanje prehrane v Jugoslaviji

Jugoslovanski delegat pri ZN, ki je takole orisal stanje prehrane pri nas. "V primeri s dvojnjo proizvodnjo je zmanjšala današnja proizvodnja žit skoraj na polovico in to kljub našim delovnim naporom. Če ne bi naša prehrana, ki je odvisna od nizkega odstotka letošnje žetve, zato so potrebe Jugoslavije za žito, poljedelskih proizvodov, živalske krme in živila zelo velike. V Jugoslaviji so bile po osvoboditvi zasejane velike površine zemlje, ali zaradi velikega opustošenja po okupaciji ni bilo moč izkoristiti vseh možnosti."

rgovinska pogodba med Jugoslavijo in Čehoslovaško potrjena

Čehoslovaška vlada je na svoji 9. novembra ratificirala jugoslovanski sporazum z našo državo o izmenjavi blaga. Čehoslovski minister Lausman, ki je tedaj prišel v Jugoslavijo, je bil na tiskovni konferenci, kjer je govoril o pogodbi med Jugoslavijo in Čehoslovaško veliko čisto, kakor pred vojno. Čehi, ki so v Jugoslavijo industrijske proizvode in vele-naprave, da bi tako podprli industrijo Jugoslavije, Jugoslovani pa bodo dobavljali Čehom surovine, potrebne za česko industrijo. — Tudi na Čehoslovaški ni brezposelnih, nego celo primanjkuje delovne sile.

Na Blokah je zasvetila elektrika

Kljub pomanjkanju orodja, materiala in strokovnjakov in materiala je slovenska delovna mladina izpolnila obvezo, ki jo je dala vrlim Bločanom, ki so se v manj kot letu v stari Jugoslaviji borili, da bi dobili elektriko. Zdaj je po bloških zagorela elektrika.

Največji predor v profilu v Jugoslaviji je pri Borovnici

Prigo Preset je — Borovnica razrušenega borovniškega železnice viadukta brzo popravljajo oziroma grade novo. Zdaj so končali 80 m dolg predor, ki je visok 8 metrov, ter so pripravljeni, da izpolnijo produkcijski načrt za leto 1947 v polnem obsegu. In naš les bo prišel prihajati na inozemska tržišča v enotnem tipu.

pu, ki ga sedaj ustvarjamo v naši lesni proizvodnji. Izmenjavali bomo dobrine. Delo naših gozdnih delavcev, tesačev, žaglarjev in delavk na lesnih obratih se tako združuje z delom tovaršev in tovarišic na plantažah, kovinarjev, strojnikov itd. Naše lesno produktivne in gozdno gospodarske zadruge prispevajo s podvojeno vztrajnostjo obnavljanju našega izvoza lesa in ljudskega gospodarstva.

"Suha roba"—lesna domača obrt pod okriljem zadrug

Lesno-produktivne zadruge so zalezele v Ribniški dolini našo znamenito domačo lesno obrt — "suho robo"—in so si v kratkem času izgradile močne postojanke v Sodražici, Velikih Laščah in Loškem potoku. Na ta način so si pridni Ribničani izboljšali svoj gmojni položaj.

Zadružna razstava sadja v Velenju

Pod okriljem sadjarske zadruge v Velenju je bila oktobra in začetkom novembra odprta lepa sadjarska razstava, na kateri so razstavljale svoje pridele sadjarske podružnice iz St. Ilje pri Velenju, St. Andraža, Soštanja, Škal in St. Janža na Vinski gori. Razstavljale pa so tudi tovarne marmelade iz Celja, Kemična tovarna v Hrastniku, tovarna dušika v Rušah (z umetnim gnojilom, ki ga naši kmeti umno uporabljajo) in Naproza iz Soštanja.

Napredek zadružnega gibanja v Senovem

Že pred vojno je bilo razmeroma močno zadružno, delavsko gibanje v Senovem pri Rajhenburgu, po osvoboditvi pa se je še poživilo in doseglo velik razmah. Odmelavcev so zalezele zadruge že 75% vsega prebivalstva, to je preko 7.000 oseb. Zadrugah in uslužbenecv imajo 43, trgovske poslovalnice pa so v Rajhenburgu, Senovem, Velikem Kamnu in Dolaskem. Osnovana je tudi zadružna čevljarška delavnica, krojaško-šivilska ter mesarija in zadružna gostilna.

Lep uspeh sadnega odseka ptujske zadruge

Do srede oktobra je prodala nabavljajna zadruga v Ptuj (Naproza) 60 vagonov jabolk državnemu podjetju "Sadje" za izvoz v inozemstvo, 340 vagonov jabolk pa za porabo na notranjem trgu.

Razvoj zadružništva na Tolminskem

Poleg močne nabavne in prodajne zadruge v Tolminu so ustanovili v okolici lesno-produktivne zadruge, zadružno mizarско podjetje, živinorejsko zadrugo, zadružno čevljarstvo in krojaško delavnico ter obnovitveno zadrugo. Sedanje mlekarne pa so se združile v centralno zadrugo. Slednje mlekarne pa so se združile v centralno zadrugo. Slednje mlekarne pa so se združile v centralno zadrugo. Slednje mlekarne pa so se združile v centralno zadrugo.

Velika vloga našega lesnega zadružništva v izvozu lesa

Od 290 kmetijskih zadrug v Sloveniji je danes že 33 lesno-produktivnih zadrug, ki igrajo veliko vlogo pri našem lesnem gospodarstvu. Vsako umno gospodarstvo stremi za uravnovešanjem trgovske bilance in cen in ker je naša država menda prva, ki je sprostila vse sile za obnovo, stremimo v tem smislu nadalje za tem, da si omogočimo vrste surovin—na primer bombaž, jeklo, prevozna sredstva, stroji, bencin itd.—ki so nujno potrebna pri obnovi in nadaljnjem razvoju našega gospodarstva. Pred vojno je znašal naš lesni izvoz približno 20% vsega našega izvoza. Radi letošnje suše naša žetev ne izkazuje previsokih prihodov, zato moramo znaten del uvoza kriti z izvozom lesa. Naše ljudske zadruge so v pripravljenosti, da izpolnijo produkcijski načrt za leto 1947 v polnem obsegu. In naš les bo prišel prihajati na inozemska tržišča v enotnem tipu.

Senator Fulbright iz Arkansasa, konservativen demokrat, ki je porval Trumanu, naj odstopi in odda predsedništvo republikancem — kot da bi bila res kakšna razlika med starima strankama!

Glasovi iz nasebin

dni in dve noči, seveda brez jedi in vode. Zjutraj smo prišli do cilja. Ko smo korakale v kaznilnico, so nemški otroci pili vili v nas, Nemci so se pa smejali. Ali me smo korakale s ponosom in nesle glave pokonci, kajti vedele smo zakaj trpimo in zakaj so nas izgnali v preizkušnjo. Rekle smo: "Če uničite nas, ne boste uničili drugih! Zmaga je naša — zmagali bomo!"

V kaznilnici je bilo natrpanih 6000 žensk. Hodniki so bili takšni, da je bilo človeka kar strah. Najprej so nas zaprli dva dni v bunker, nato pa dali na zdravniški pregled. Vbrizgnili so v nas razne injekcije, vzeli nekaj krvi in tudi malo prepepli z bičem, tako da so se prepirali kako imamo močne živce. Potem so nas ločili in oddelili po tri ali štiri v celice. Te celice so imele vrata tako ozke, da si prišel komaj notri. Okno je bilo samo eno in zelo majhno; tako da nisi nikdar videl sonca. Sonce smo videli le tedaj, ko smo šle za pol ure na sprehod. Med seboj nismo smele govoriti, korakale pa smo druga za drugo. Toda včasih niso pustili na sprehod po ves mesec. Lahko si predstavljate, kako se počuti mlad človek, poln mladega življenja in hrepenenja po naravi, a mora sedeti za zamreženimi okni, povrhu pa še lačen!

(Konec jutri.)

Rudolf Sedlar.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Helper, Utah, M. K.—Dotična oseba se naj pisмено obrne na: Consulate General of Poland, 49 E. Cedar st., Chicago, in bo dobila potrebne informacije.

Norveška industrija

Oslo. — ONA. — Norvežani nameravajo v velikem obsegu razširiti svoje industrije in se podati na polja, kjer do zdaj niso bili aktivni. Posebno pozornost posvečajo industriji plastičnih tvarin, dalje produkciji tovarnih avtomobilov, opremljenosti sekanje lesa, pisalnim strojem, ledenicam in slinčnem. Skupine industrijalcev, ki se bavijo s temi načrti, sodelujejo s sličnimi skupinami na Švedskem, Danskem in v Finskem.

Kako je Franc Gabrovšek gospodaril pri Zadružni zvezi

Mirko Kuhel, tajnik SANSa

V Ljubljani izhaja že drugo leto glasilo ljudskega zadružništva v Sloveniji pod imenom "NOVA ZADRUGA". Izhaja tedensko in prinaša raznovrstno gradivo o gospodarskih vprašanjih zadružniškega značaja. V Ameriko je Nova Zadruga pričela prihajati šele pozno to poletje. Takoj je vzbudil našo pozornost članek "Bivši voditelj zadružništva in njihovi interesi", ki je objavljen serialno in ki daje povod temu članku.

Ravnatelj Zadružne zveze v Ljubljani je bil nad deset let in vse do svojega poba v London in nato v Ameriko kaplan pri fari sv. Vida v Clevelandu Franc Gabrovšek, bivši tajnik Slovenske ljudske stranke in sedanji agent bivšega večkratnega jugoslovanskega ministra dr. Mihe Kreka. Ravnatelj Gabrovšek ob umiku iz Ljubljane najbrž ni smatral potrebno, podvzeti kakih posebnih korakov, da bi se uradni arhivi Zadružne zveze pred pretečo okupacijo na kak naraven način "porazgubili", saj je bilo na raznih sodnih postopkih v Ljubljani dokazano, da je stara politična struja do zadružnega momenta verno pričevala, da jo bodo po umiku nemške vojske Angliji in Ameriki zopet postavili na krmilo. Ne slučajno pa je Slovenijo osvobodila jugoslovanska narodna osvobodilna vojska prve dni v maju in od tistega dne naprej so bili na razpoloženje slovenskih ljudskih oblastí vsi uradni dokumenti, ki so na ta način postali glavne priče in najboljši dokazi o korupciji in nepoštenosti, ki so jo v predaprilski Jugoslaviji prakticirali samopostavljeni politični in gospodarski voditelji in izjemalci slovenskega kmeta in delavca.

Zadružna zveza je bila centralna organizacija vseh zadružnih hranilnic in posojilnic v Sloveniji vse od časa, ko je Aleksandra Jugoslavija izročila politični monopol v Sloveniji Slovenski ljudski stranki in njemu vodji dr. Antonu Koroku. In politični monopol je pomenil monopol nad gospodarskim, industrijskim in finančnim življenjem Dravske banovine. V tistih časih je postal ravnatelj Zadružne zveze tedanji tajnik SLS kaplan Franc Gabrovšek, ki si je pa kmalu zatem izposloval bolj spoštovani tital "monsignorja".

V poslovanju krajevnih hranilnic in posojilnic pa so se vršile tudi velike nerednosti in ker so bile te hranilnice po večini v rokah domačih župnikov in kaplanov, je ravnatelj Zadružne zveze povzel vse močnejše korake, da bi te nerednosti ne prišle v javnost, dasiravno je revizor Zadružne zveze te nerednosti ravnateljstvu poročal in se je o njih razpravljalo na tajnih sejah.

Vzemimo slučaj župnika Francova Vovka v primeru "nerednosti" pri posojilnici v St. Petru pri Novem mestu. Po ugotovitvah revizorja Tirsja je bil krivec župnik. Na njegovo moledovanje, da bi stvar z revizijskim poročilom ne prišla v javnost, se je Zadružna zveza, kot odgovoren nadzorni organ, spozabila tako daleč, da je naslovila na župnika pismo z dne 18. marca 1933, v katerem pravi med drugim dobesedno:

"Nihče ni imel namena, bodite prepričani, da, tudi revizor ne, da bi Vam kakorkoli jemal dobro ime. Pri celi stvari je šlo za to, da se nekatere stvari razčistijo. Revizor, kot veste, je zbral vse ostankne svoje latinščine in jih izpolnil z besednjaki, kom, torej zadosten dokaz, da je skušal na vsek način varovati Vaše dobro ime pred vsemi. Tudi s kaplanom Kristanom ni o teh stvareh ničesar podrobneje govoril. Nismo imeli in nimamo povoda, da bi kakor koli rušili upravičeno zaupanje, ki ga imajo ljudje do Vas, in tega tudi v nobenem slučaju ne bomo storili."

Ker je imel uradni nadzornik tako amolo, da je odkril župnikov greh in ga je moral zanesti v svoje poročilo, je sestavil to poročilo v latinščini, da ga župnikove ovčice niso mogle razumeti. In župnik je obenem dobil zagotovilo, da lahko še nadalje tako dela, kajti Zadružna zveza nima povoda rušiti upravičeno zaupanje.

Nič boljši ni bil župnik Bajec v Žužemberku. Poslovanje te Hranilnice in posojilnice je pregledal revizor Zadružne zveze Frank Rakovič, katerega pismo je bilo najdeno v arhivu Zadružne zveze v Ljubljani. Nadzornik Rakovič pravi med drugim tole:

"Dovoljujem si podati nekaj pojasnil glede svojega postopanja pri reviziji vobče. Dne 18. januarja sem dobil od ravnatelja naročilo, da se imajo nedostatké povedati gospodom med letnimi občmi, na sejah pa se naj vodstvo vedno hvali. Izvrševal sem to naročilo kljub temu, da sem močno podvomil, da bi bilo tako prav. Kjer pa sem odkril večje grehe, sem pa moral biti hud boi med svojo vestjo in pokorščino. Ker mi je bilo v takih slučajih popolnoma nemogoče se hvaliti (gospode), sem bil vesel, če se vablu k seji ni nihče odzval, ali če se seja sploh ni sklicala. Tudi v tem slučaju sem imel pred očmi naročilo, glede postopanja. Videli sem tudi, da bi nasprotniki, čim bi se zvedelo za župnikove grehe, obmetali z blatom ves duhovniški stan, na drugi strani pa so bili (tjaka) odborniki, ki so slepo verovali in neomajno zaupali v poštenost svojega načelnika, pa se bodo morali zaradi te zaupnosti bridko pokoriti. Gospod župnik se je do skrajnosti branil sklicati sejo, grozil je s samomorom, v prečuti noči, ko sem samo bil, laical, kaj bi bilo boljše in kaj slabše, je končno zmagovalo mnenje, da se bo lažje poravnala materialna škoda, kakor pa moralna, ki bi jo trpel ves duhovniški stan."

Iz poznejšega poročila istega nadzornika Rakoviča je razvidno, da prvi slučaj župnika Bajca ni spametoval, ampak je v kasnejši dobi kradel znova. V zvezi s tem je pisal Rakovič Zadružni zvezi:

"Vest mi očita, da vendarle nisem storil prav, ker nisem takoj v začetku odbornikov informiral o poslovanju in tako preprečil pogubnejšega župnikovega delovanja."

Revizor se je ravnal po "na-ročilu" in je imel hud boi med vestjo in pokorščino. Ravnateljstvo Zadružne zveze je dajalo naročila, ali ne, gospod ravnatelj? Pomota za dva krajarja — vihar! Dekanova poverba 8.000 din. — v redu! Isti revizor Rakovič je takole nadaljeval svoje poročilo Zadružni zvezi:

"Sedaj pa drug slučaj (v Žužemberku). Iz revizijskih informacijskih poročil je Zvezi znano, kakšno je bilo delovanje dekana Gnidočca. Težki stotisočaki (torej samo pri eni podeželski postojanki Zadružne zveze) so se odtegovali svojemu namenu, da pa bi za to nihče ne vedel, so se dajale v bilanco fingirane terjatve, izkazovala se je manjša vsota hranilnih vlog, kot je v resnici znašala itd. Naj mi bo na mestu dovoljeno s temi mahinacijami staviti za primer lasten doživljaj iz leta 1909. Takrat sem kot uradnik "Slovenskega gospodarja" imel na skrbi tudi blagajno Kršćansko-socialne zveze v Mariboru. Dr. Korosec izvede nekoč kontrolo mojega blagajniškega poslovanja. V blagajni so manjkali štirje vinarji (dva krajarja), ki sem jih dal prinositelju denarja kot napitnino, a pozabil vključiti. Zaradi tega sem moral prenesti tak vihar, kakor bi se svet podrl. Ko sem hotel določiti manjkajoča dva krajarja, tega dr. Korosec ni pustil, češ da je napitnina bila čisto upravičena, neodpušljiva pa je, da tega nisem vključil in da zaradi tega ni blagajna v redu. Gnal sem si to tako k sreči in bil tako nesrečen, da sem hotel odpovedati službo in sem to

zaupal pokojnemu dr. Verstovšku.

Kako pa je bilo v Žužemberku? Ko sem ugotovil v blagajni primanjkljaj čez Din. 8.000, ni smatral to g. dekan za nič posebnega, češ, bomo pa dali ta znesek med "prehodne". Ko sem odkril razne mahinacije, ki naj bi zakrile pasivnost zadruge, zopet nič hudega, sicer pa se bo dalo to z vsakoletnim čistim dobičkom pokriti. Ko sem zahteval sejo, je izjavil g. dekan, da ni potrebna, pa tudi ni mogoče odbornikov skupaj dobiti. Kako prav sem imel, ko sem dvomil o tem, da se bo predložila občnemu zboru pravilna bilanca, je pokazal pozneje občni zbor, kateremu se je kljub revizijskim odredbam predložil računski za-ključek s "fingiranimi" terjatvami.

Človek bi pričakoval, da bo poštenjak, ki je padel, svoj padec odkrito priznal, ga obžaloval in rade volje prejel zaslužen kazneni opravičilo naloženo pokoro. Toda ne! Proti revizorju, ki je storil le svojo dolžnost, da je napake odkril, postopal pa proti krivcu tako prizanesljivo, kakor je le mogel, je bilo treba naperiti top največjega kalibra.

Med Zvezinim uradnistvom je znan izrek g. Legata, da se ga (dekana Gnidočca) je treba bolj bati, kot samega hudca, jaz se ga pa ne bojim tako. Če me top podere, bom padel v zavesti, da sem branil poštenje."

To protestno pismo poštenega nadzornika je ostalo v arhivu, v zapisniku Zadružne zveze pa o njem ni duha ne sluha. Ostal je glas vpločega v puščavi. Če je bil dr. Korosec predsednik take Zadružne zveze, ki je ostro zamerala primanjkljaj dveh krajarjev, Franc Gabrovšek pa ravnatelj iste Zveze, ki je svojim političnim somišljenikom in stanovskim tovarišem spregledovala težke goljufije in te ljudi po tem se štela, je pač lahko videti, kako globoko v blato se je Zadržna zveza pogrezala.

(Konec prihodnjic.)

Nizozemci in Angleži

Amsterdam. — ONA. — Poročila, ki prihajajo sem iz Indonezije, trdijo, da so začeli Indoneziji odvažati mnogo materiala in opreme, ki je nekako preživela japonsko okupacijo. Material baj odvažajo v Malacoo in ga tam prodajajo v Singaporu in sicer Angležem, posrednikom plantaž gumija, olja, čaja in drugih pridelkov omenjenih predelov.

Industrijalci na Nizozemskem trdijo, da so angleški posestniki plantaž preklicali mnogo svojih naročil za novo opremo, češ da jim je mnogo lažje preskrbeti si potrebni material v Singaporu. Nizozemski posestniki plantaž v Indoneziji pa so prepričani, da je bila ta oprema nakradena na njihovih plantažah.

Izguba ni le v znesku, ki odgovarja pokradnemu materialu, naglašajo ti nizozemski krogi. Morda še huje je to, da svojega obrata ne morejo pogoniti v tek, ker traja rok za dobavo novega materiala predolgo, najmanj 18 mesecev. Med tem ko nizozemske plantaže stoje, žanjejo britanske plantaže bogato žetev. V nekaterih slučajih je iz teh razlogov nastala precej hladno razmerje med Nizozemci in Britanci. O tem govorijo tudi še druge vesti.

Domači nizozemski krogi se pritožujejo proti Angležem radi tega, ker jim je otežkočeno razviti normalne trgovske odnose z angleško okupacijsko cono Nemčije, ki je neposredno ob meji Nizozemske. Niti z industrijskimi podjetji, ki so nizozemska last, ne morejo vzdrževati normalnih trgovskih stikov. Angleški podjetniki pa se nimajo tozadevno boriti z nikakršnimi težkočami, se glasi pritožba nizozemskih podjetniških krogov.

General von Mackensen (levo) in Kurt Meizner se zagovarjata pred sodiščem v Rimu valed vojnih zločinov. Obtožena sta, da sta ukazala masakrirati 335 italijanskih talcev. (Slična grozodejstva se uganjajo italijanski fašisti v Jugoslaviji, toda jih zavestneke stle nečejo izročiti jugoslovanski vladi.)

5 CENTS FOR 5 CENT AIR MAIL SEE OUR MAIL AIR MAIL STATIONERY

V ZALI

Dr. IVAN TAVČAR

(Nadaljevanje)

Skočim s peči in k postelji. Deklica se je zvijala in hotela vstati. Pa ni mogla, ker se je je oklepala koščena roka materina, kakor da je od železa. Lenka pa je ležala mirno, in neka-ko polno in debelo so me gledale nje oči. Ko sem pristopil, da bi ji vzel jokačnega otroka, je bila tista drobna, koščena roka trda, da sem imel posla, preden sem izvil otročička izpod nje. Saj veste, prišla je k meni umret! Bog mi je ni namenil, in umrla je prvo. noč, ko je zopet stopila pod streho moje kože! Gospoda ji nisem klical, ker nisem mislil, da je že tako pri kraju. No, pa je umrla spravljenja z mano in s svojim otrokom. In vsako nedeljo molim k vseusmiljenemu Bogu, da bi je ne sodil ostreje, kakor sem jo sodil jaz, ki sem bil vendar njen mož, njen pravi zakonski mož.

Vidite, to je povest o mojem zakonu! No dobro!

Molčali smo vsi in še žalostni Miha, ta največji malopridnik med nami, si je brisal skrivoma z rokavom oko. Dober človek je bil Tine, in vsi smo čutili, da jih je malo na svetu, ki bi se bili v takem slučaju vedli tako, kakor se je vedel šepasti Hišar!

"Vidite," je še izpregovoril, "tako sem, bil oženjen! Sedaj pa pogledajte mojega dekleta! Brhka je kakor srna v Zali in že nekolikokrat bi se bila lahko omožila prav dobro; pa se ni hotela, ker hoče ostati pri očetu! Tako mi Lenka še iz groba plačuje mojo ljubezen, in nikdar se ne nisem pokesal, da sem jo bil vzel! No dobro!"

"Kaj pa z onim v Ameriki?" vpraša gospod Andrej. "Ali si dobil kaj poročil o njem?"

"V Lučinah ste," odgovori Tine, "zatorej ne veste, kaj je pri nas vsakomur znano. Prihajala so poročila, da si dela denar in da se kar valja po dolarjih. To je bilo od pričetka, potem pa leta in leta nismo slišali ničesar. Jesensko jutro pa se ustavi tam doli pred hišo našega debelega župana tisti znani ubožni voziček. Na vozičku je sedel bilih in tik njega raztrgan, umazan človek zabuhlega obraza. Ugrabili in ugrabili so, kdo bi bil, ker sam ni hotel govoriti. Iz spisov, ki jih je nosil berač s seboj, pa so končno vendarle izvohali, da to ni nihče drugi kakor Pečarjev Miha, ki je nekdanji nosil srebrno verižico na zelenem telovniku in tri murčve v ušesu!

Sedaj pa je berač, in kakor veste, so mu opešale vse moči, tako da mora prosjati od hiše do hiše, če hoče živeti. Vsako leto enkrat, največ dvakrat, pride tudi k meni, da prenoči pod mojo streho. Nikdar mu še nisem ničesar očital; ne rečem mu ničesar in sploh ne govorim z njim. Na klopi pri peči mu dekle postelje, da lahko leži. Tudi deklica ne govori z njim, in niti ne vem, če ji je znano, da je ta berač njen pravi oče, ki je njeno mater pregodil spravljal pod zemljo. Kadar pa odhaja, tedaj mu skrivoma vselej kaj potisne v roko,

meneč, da tega ne vidim. Pa dobro vidim, a ne rečem ničesar, ker mi je všeč, da je dekletce dobrega srca. In videti bi morali, kako jo gleda ta potepuh! Kar z očmi bi jo rad pogoltnil, ko se brhka kakor srna v Zali—suče po hiši, kadar pospravlja po večerji. In za ves svet ne bi hotel imeti njegovega srca v sebi, ker vem, da trpi, da peklensko trpi, kadar jo gleda takisto! No dobro!"

Nekaj časa potem Tinče še pristavi: "Mi vsi, ljubi moji, se vedemo včasih, kakor bi ne bilo Boga, in vi, gospod, ki nas kličete semkaj v Zalo na love, menite tuintam, vsaj tako se pripoveduje, da Boga res ni! Nikar, nikar, ljudje božji! Bog je, in kar je najbolje, Bog je nad vse mere pravičen! Sedaj vam pa ne izgovorim niti besedice več. No dobro!"

Vsi smo pohvalili Tinčeta in njegovo povest. In gospod Andrej je dejal: "Dobro, Tine, tvoja zasluga je večja nego Jernačeva! Rajši sem te poslušal nego onega, in lepša je bila tvoja povest!"

"Vsakdo živi po svoje," se zajezi Jernač izpod Skale. "Ali če bi bil vsakdo tako dobrega srca in bi vsakomur vse odpustil, kje pa bi česar jemal svoje vojake? Tedaj bi bili vsi ženske in drugega nič! Pri tem ostanem!"

"Se vedno je pregodaj," se jaz oglašim, "da bi se sedaj šli poslušati. Časa je še dosti, in kaj početi? Sedaj si ti na vrsti, žalostni Miha! Pristavi svoj loncec k ognju in razkrij se nam kakor zakonski mož, o katerem se itak pripoveduje to in ono."

"Ne branim se, ne branim se," se odreže Miha, "a napačna je misel, da bi bil pri vas na preji in da bi ob tem ostalo suho moje grlo. Natočite mi rdečega vina, ker mislim, da je ta dobra kapljica ustvarjena tako za gospodo kakor za kmeta! Pri meni teči beseda, pri vas pa vino. Drugačnega kontrakta ne poznam in pri tem ostanem, kakor bi rekel Jernač izpod Skale."

In vino je teklo.

IV.

Žalostni Miha pripoveduje o svojem zakonu takole:

"Če ste že vsi govorili in klepetali, čemu naj bi molčal jaz, ki sem pametnejši od Tinčeta in sem izkusil mnogo več nego Jernač izpod Skale! Če je bil v Ameriki, pa meni, da je svet odrešil, in če se mu je v tem dekle izpridilo, pa misli, da si je prislužil večno zveličanje. Mene poslušaj, Jernač, pa zasliši moško besedo. In ta je takale: Boga zahvali, da ti je vzela drugega in da ni vzela tebe, ker bi bil vse večji siromak, kakor si dandanes! V tem pa sem svojih misli, da se ni dobro oženil, če ni ravno treba, če se ravno ne moraš! Tinče, ti si dober človek, to je res in to je nekaj! Pa tudi pri tebi se vidi, da je dobrotar sirota, in največja sirota je dobrotar vselej takrat, če jo zakonski mož izkazuje zakonski svoji ženi!"

(Dalje prihodnjic.)

Drava teče proti vzhodu

Prežihov Voranc

(To je prvi izmed originalnih člankov napisanih za slovenske liste v Ameriki. Napisal ga je Lovro Kuhar, ali kakor ga poznajo v Sloveniji ljudje, ki se zanimajo za kulturne ustvaritve—Prežihov Voranc. Izmed živčnih slovenskih pisateljev je smatran za enega največjih. Čeravno je obiskoval samo ljudsko šolo, se je razvil v široko razgledanega umetnika in opisovalca, predvsem malega ko-roškega človeka. Vse policije reakcionarnih držav so ga preganjale med leti 1918-1946 radi njegovih naprednih idej. Med enim in drugim preganjanjem je napisal knjigo za knjigo. Okupacija slovenske zemlje po nacifašisti-h je pomenila zanj samo nadaljevanje ilegalnega življenja pred vojno. V Ljubljani, kjer je živel skrit pod okupacijo, ga je zagrabil gestapovska roka in vrgel v koncentracijsko taborišče v Nemčijo. Njegov močan organizem slovenskega koroškega delovnega človeka je prenesel vse strahote in trpljenje v taborišču ter tako nadaljuje ne samo svojo pisateljsko delavnost, ampak zastopa v parlamentu v Belgradu kot ljudski poslanec interese rudarjev in kmetov iz Mežice.—SANS)

Karantanska vovodina je v vzhodnih Alpah najstarejša politična tvorba in kolikor je mo-goe ugotoviti, je ona tudi naj-starejša slovenska državna tvor-ba sploh. Iz te stare zavesti se je razvil tisti znani koroški lo-kalni patriotizem, ki ga je osvov-il tudi nemški del koroškega prebivalstva. V nobeni bivši av-strijski kronovini, koder prebi-va slovensko ljudstvo, nimamo tako močno razvitega provinci-alnega čuta, kakor na Koroškem. Seveda je k temu čutu pripomoglo še marsikaj drugega. Dežela je po naravni legi zapr-ta na vse strani, obdana s težko prestopnimi planinami, ki so ovirale prodor napredka. Ta sta-ri čut prvotno slovenske tvorno-

sti si je v novejši dobi osvojil germanski imperializem in ga izrazil za svoje protiranje pro-ti jugu. Pangermanska parola "Ungeteiltes Karnten," to je nedeljiva Koroška, je v veliki meri odločevala pri plebiscitu leta 1920 in tega se poslužujejo ostanki nacizma v svoji agitaci-ji proti slovenskim zahtevam tu-di danes.

Koroškega lokalnega patrio-tizma naše bivše slovenske poli-tične stranke niso nikdar razu-mele, ker niso priznavale in po-znale koroškega zgodovinskega razvoja. Zaradi tega so leta 1920 na Koroškem delali velikanske politične neumnosti, ki so se nad njimi hudo maščevale. V dobi kapitalističnega na-

predka, ki se je na Koroškem začel v preteklem stoletju, se je slovensko ozemlje najbolj skr-čilo. Močni nemški kulturni in predvsem gospodarski vpliv sta odtujila slovenski celoti cele ljudske plasti. Odtujila se je nam predvsem inteligenca, ki je postala gospodarsko odvisna od nemške deželne in državne upra-ve. Odtujila se je slovenski za-vesti tista plast našega nraoda, ki je drugod postala stržen na-rodne zavesti v dobi narodnega prebujanja, to je malomeščan-stvo. Odtujili so se nam z mali-mi izjemami trgovci, oštirji, močnejši kmečki posestniki, po-sebno tisti tip koroškega kmeč-kega posestnika, ki se pri nas imenuje "Herrenbauer", to je gosposki kmet in ki ga drugod po slovenskem ozemlju ne po-znamo. Zaradi političnega raz-voja se je nam odtujilo tudi de-lavstvo in so se nam odtujili tu-di bajtariji, ali kakor se jim na Koroškem pravi: "kajžarji". So-cialdemokratska stranka, ki je te sloje politično zajela skoraj v ce-lem obsegu, je veljala za napred-no stranko, a je istočasno podpi-rala germanizatorsko politiko de-želnih državnih oblastnikov.

Iz tega razvoja, ki je trajal več kakor pol stoletja, so nastali ta-kozvani "nemčurji". Ti nemčurji so kmalu postali važen politični faktor v deželi in to v vseh stran-kah, ki so delovale na sloven-skem ozemlju, akoravno je bila njihova socialna struktura ne-enotna. Etičnih vrednot nem-čurjske gibanje ni imelo nobe-nih, oziroma je nastalo iz etično-manjvrednih nagonov. Njegova etična podlaga so zgolj oportu-nizem, dobičajelžnost, špekula-cija, trenutno profitarstvo, z eno besedo iz manjvrednih nagibov, ki živijo v posamezniku in v človeškem značaju. Jasno je, da

je pangermanska oblast v deže-li take podlage nagibe v ljudstvu izkoriščala za svoj mlin in jim je dala obliko in vsebino. Ofici-elna politična oblika nemčur-stva na Koroškem je bila prven-stveno stranka imenovana Land-bund, to je deželna zveza. Nje-ni voditelji so bili sami nemčur-ji tudi v njenem nemškem delu, kakor so Mihor, Šumi, Glančig, Ferlič, Lučovnik in drugi. Sami vaški veljaki in druga oportu-nistična golazen.

Iz kakih kreatur in na kak način se je gradil politični fak-tor koroškega nemčurstva, na-vajam en sam primer iz mojih izkušenj: Leta 1902, ko še nisem bil devet let star, me je moj oče vzel s seboj na prvi shod. Oče je bil najemnik grofovsko zem-lje in je bil v večni borbi zoper režim, ki je predstavljal nemš-ke grofe. Na tem shodu je go-ovoril takratni potovalni učitelj Šumi, poznejši vodja avstrijskega Landbunda, ki je bil večkrat minister in je še tudi zdaj. Na tem shodu je Šumi še govoril kot zaveden Slovenec. Ali spomi-njam se, da je moj oče že tak-rat nekaj kritiziral na njem, da mu ni ugajalo. Slovensko po-litično društvo v Celovcu je Su-miju kot svojemu eksponentu z veliko muko preskrbelo službo slovenskega potovalnega učite-lja za kmetijstvo. Ta človek je takoj nato, ko je imel službo že v žepu, prestopil k nemški vlad-ni stranki, postal zato ravnatelj kmetijske šole v Velikovcu, iz katere je napravil trdnjavo in vzgojevalnico pangermanizma. Iz najnižkotnejših nagibov se je enostavno prodal močnejšemu in bogatejšemu gospodarju. Po-tem je postal voditelj Landbun-da. Šumi je tipičen predstavn-ik nemčurjske generacije.

Kjerkoli v Evropi je imperia-lizem močnejših narodov hotel podjarmiti slabšeje, male nara-de, povsod je znal s pomočjo plehkih gesel izmisliti gotove ljudske plasti in jih izkoristiti za svoje cilje, toda nikjer jih ni znal izkoristiti na tako široki podlagi najnižjih negativnih strani v človeku, kakor se je to zgodilo na Koroškem pri sloven-skem narodu. Uspelo mu je iz tega vstvariti tako močno poli-tično gibanje, ki je imelo dolgo časa besedo v deželi. To mu je tem lažje uspelo, ker so bile stranke, ki so gojile nemčurstvo, v gospodarskem in kulturnem oziru naprednejše, kakor pa slo-venaska stranka. Dalje je ger-manski gospodar dežele nemčurstvo negoval in ga gospodar-sko podpiral, kjer je le mogel.

Dejstvo, da je koroško sloven-sk politično gibanje, ki so ga predvsem vodili duhovniki, no-silo pečat nazadnjaštva, je seve-da zelo pripomoglo k taki opredelitvi koroškega delavstva. Vse, kar je bilo južno od Drave, južno od Karavank, je bilo za Koroško delavstvo nazadnjaško, zaostalo, nesocialno, skratka—srednji vek. V kolikor so bila takrat ta dejstva vsaj navidezno resnična, bi seveda ne smelo vplivati na načelno stališče pravične rešitve narodnega vprašanja na Koroškem, ki bi ga de-lavstvo kot tako moralo zasle-dovati.

(Konec prihodnjic.)

NAROCNIKOM

Datum v oklepaju, na primer (Nov. 30, 1946), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Keeping Busy at the San

Patients may learn useful occupations at tuberculosis hospitals under trained occupational therapists. Rehabilitation programs, to help the patient adjust to his new life and to train him for future occupations are often inaugurated by tuberculosis associations as one of the activities supported by the sale of Christmas Seals.

Nova izdaja knjige "Tri leta borb in zmag Gubčeve brigade"

Ljubljana. — Letos se je v mesecu januarju pojavila na našem knjižnem trgu drobna, a pomembna knjiga z naslovom "Tri leta borb in zmag Gubčeve brigade". Knjiga je bila v kratkem času razprodana. Zaradi velikega povpraševanja po knjigi je izšla te dni druga, nekoliko popravljena izdaja. — Knjiga ima štiri dele. V prvem delu so zbrane reportaže in črtice o borbah Gubčeve brigade od ustanovitve 2. 9. 1942 v gozdu na Trebelj-nem, preko njene prve velike akcije pri Ajdovcu, preko borb na Dobu, v Jelenovem žlebu, na Hrvatskem, v Rogu, pri Mokro-nogu, preko borb ob italijanski kapitulaciji do njenega pohoda v osvobodeno Ljubljano. Reportaže, ki so sestavljene na podlagi pripovedovanj starih borcev, so živo in prepričljivo pisane, ima-jo pa tudi dokumentarno vred-nost. — Drugi del je kronološki pregled vseh borb in pohodov brigade, tretji del pa kronološki pregled komandnega kadra bri-gade z vsemi spremembami v treh letih. — Četrty del kronike obsega številne ilustracije — li-noreze mladega umetnika Draga Tršarja in več zanimivih foto-grafij. Linorezi, ki oživljajo in ponazorujejo besedilo reportaž in črtic, kažejo nadarjenost mla-dega grafika. Med linorezi sta najboljša "Skozi metež" in "Pre-hod čez reko", med fotografijami pa je zlasti zanimiva slika, ki prikazuje komandanta Staneta pri Gubehi.

Knjigo sta smotno sestavila

Razni mali oglasi

GIRLS - WOMEN 18 to 45

Established baking manufacturer will interview applicants for

FULL TIME JOBS

on TUESDAY and WEDNESDAY. DECEMBER 3 AND 4 10 A.M. to 2:30 P.M.

EXCELLENT STARTING WAGES

\$30.35 for 40 hours \$39.30 for 48 hours

NIGHT PREMIUM PAY

- Paid Dressing Time
- Paid Holidays and Vacations
- Meals at Cost
- Choice of Day or Night Shift

Automatic increases plus all employee benefits

APPLY:

4753 N. BROADWAY Room 424 Ask for Mr. Lindquist

Mirko Vivod in Kamilo Marinc. Knjiga "Tri leta borb in zmag Gubčeve brigade" je zaradi žive dokumentarnosti o življenju ene izmed njaslavnejših brigad partizanske vojske, vredna vse pozornosti. Dobi se v vseh po-družnicah "Slovenskega knjižne-ga zavoda". H. G.

Obnova kemične industrije v Sloveniji

Ljubljana. — Naša kemična industrija je v veliki meri obnovljena. Steklarne so delale doslej predvsem izdelke iz pih-nega in votlega stekla za široko potrošnjo, ker je bila za te izdel-ke potreba največja. Sedaj so začele izdelovati tudi brušeno luksuzno steklo in svinčev kristal. V zasnovi je poseben odde-lek, ki bo izdeloval laboratorijsko in medicinsko steklo in prav tako še oddelek za potična stek-la. V industriji olj, firnežev, la-kov in barv ovira delo še po-manjkanje surovin. V jeseni pa bodo oljarne že imele dovolj olj-nih semen, pa tudi bukovega ži-ra. Industriji mil še primanjku-je tehničnih masčob, vendar je že uspela dati na trg precejšnje količine svojih izdelkov. Tova-rna mila "Zlatorog" v Mariboru je obnovljena in dela s celim o-bratom. Prav tako že obratuje Industrija škroba, past, kleja, mazil za čevlje, tehničnih ma-sčob in smol. Tovarna "Pinus" v Račah nam bo dala važne pro-izvode iz borove smole, katero nabirajo v Prekmurju in v Istri.

Razni mali oglasi

SEWING MACHINE OPERATORS

Experience not necessary 48 hour week Time and 1/2 after 40 hours Pleasant working conditions Good Pay

AJAX QUILTING AND MFG. CO. 3001 S. Kilbourn Avenue

EXPERIENCED

MAINTENANCE MAN AND WIFE to take charge of building. Capable of renting apartments. Sober. \$200.00 per month and furnished apartment. References. Telephone PLAZA 8322.

SEAMSTRESS

Doing small alteration work and inspect garments for cleaning plant.

NOR-TOWN CLEANERS 1529 Howard Ave. BRI 1500

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prijeto eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naroč-nini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane \$6.00 za eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assamentu \$1.20 na tednik, se jim to prijeto je k naročnini. Torej sedaj ni vroka, rec-i, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vaši družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli ppč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to tako naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnika.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$6.00	Za Chicago in okolice je \$7.50
1 tednik in 4.80	1 tednik in 6.75
2 tednika in 3.60	2 tednika in 5.10
3 tednike in 2.40	3 tednike in 3.80
4 tednike in 1.20	4 tednike in 2.70
5 tednikov in .nič	5 tednikov in 1.50

Za Evropo je \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$

1. Ime Čl. družina št.

Naslov

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2. Čl. družina št.

3. Čl. družina št.

4. Čl. družina št.

5. Čl. družina št.

Mesto Država

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐

Razni mali oglasi

TYPYST - FILE CLERKS

(Branch Office of large com- 40 Hours 5 Day Week

21st AND RACINE

Mr. H. Utberg HAYMARKET

EXPERIENCED FITTERS

Closers and Thimbers on men's women's dress gloves. Pay high rates. Fitters 50c, Closers 50c

Thumbers 40c.

MARQUETTE GLOVE CORP. KEY 3620 3641 Montrose Ave

SPLOŠNA HIŠNA DELA

pomagati pri otrocih. Svojo do-bro plača.

Zahteva se priporočila. Kličite:

ROGERS PARK 7599

EXPERIENCED COOK

for Girls' Club. Live on premis Pleasant working conditions

Vacation with pay.

Telephone: OAKLAND 1305 4649 Woodlawn Ave.

Patchers Rubbers

For Radio Cabinet Department

Good Pay

MOTOROLA GALVIN MFG. CORP.

4545 W. Augusta Blvd.

ALI GLEDATE ZA DOBR PLAČO IN STABILNOST?

Telefon kompanije ima neke takih prilik

HIŠNICE (JANITRESSES)

Takoj od sačetka plača 71% na uro, po treh mesecih 77% na uro in po šestih mesecih 83% na uro

ŽENSKE ZA ČIŠČENJE V VSEH DELIH MESTA

Delovne ure od 5:30 pop. do 12 ure ponoči.

Oglasite se pri

ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY

v uposlovalnem uradu za iskanje v prtiličju

309 W. WASHINGTON ST.